

Puolustusvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys Suomen osallistumisesta YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys Suomen osallistumisesta YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa UTP 16/2011 vp. Puolustusvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UTPJ 30/2017 vp — UTP 16/2011 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- puolustusvaliokunta PuVL 5/2011 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikönpäällikkö Mikko Kinnunen, ulkoministeriö
- yksikönpäällikkö Kirsikka Lehto-Asikainen, ulkoministeriö
- ulkoasiainsihteerin Heli Lehto, ulkoministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Matti Kemppilä, puolustusministeriö
- everstiluutnantti Harri Uusitalo, Pääesikunta

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suomen osallistumisen jatkaminen YK:n UNIFIL-operaatiossa Libanonissa

Libanonin UNIFIL-operaatio on yksi Suomen pitkäkestoisimpia kriisinhallintaoperaatioita. Ensimmäisen kerran operaatioon osallistuttiin vuosina 1982—2001. Muutaman vuoden tauon jälkeen operaatioon palattiin vuosiksi 2006—2007 ja vuodesta 2012 suomalaisjoukko on toiminut Libanonissa ilman keskeytyksiä.

Valiokunta toteaa, että UNIFIL-operaatio on viime vuosina ollut ylivoimaisesti suurin kriisinhallintaoperaatio suomalaisten osalta. Sotilaallisen kriisinhallintaosallistumisen kokonaistaso on tällä hetkellä noin 500 sotilasta, Libanonissa suomalaissotilaita on nyt noin 330. Libanon-operaati-

Valiokunnan lausunto PuVL 1/2018 vp

on kasvanutta roolia on korostanut Suomen osallistuminen ranskalaiseen reservipataljoonaan kevästä 2017 lähtien. Tämä osallistumispäätös perustuu Ranskan unionimaille osoittamaan tukipyyntöön Pariisin terrori-iskujen jälkeen. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi on konkreettisesti pystynyt tukemaan Ranskaa. Kyseessä oli merkittävä ennakkotapaus, sillä mikään unionimaa ei ollut aiemmin vedonnut EU:n avunantolausekkeeseen (42.7.). On myös Suomen intressissä, että kyseisellä artiklalla on konkreettista sisältöä.

Suomen uusi osallistusmissuunnitelma UNIFIL-operaatioon

Suomi on osallistunut kevästä 2012 UNIFIL-operaatioon irlantilais-suomalaisessa pataljoonassa. Suomella oli johtovastuu pataljoonassa vuosina 2013—2016. Voimassa olevien linjausten mukaan Suomi jatkaa osallistumistaan suomalais-irlantilaisessa pataljoonassa noin 170 sotilaalla vuoden 2018 loppuun saakka. Suomalaiseen komppaniaan kuuluu lisäksi noin 30 hengen vahvuisen virolainen joukkue. Lisäksi Suomi on osallistunut kevästä 2017 lähtien ranskalaiseen reservipataljoonaan noin 160 sotilaalla. Kansallinen osallistumispäätös on määräaikainen, ja se umpeutuu elokuun 2018 lopussa.

Nyt haetaan Suomen osallistumisen vahvistamista ranskalaisessa reservipataljoonassa yhteensä noin 200 sotilaaseen aikavälille 1.9.2018—31.12.2020. Tämä noin 200 sotilaan osasto sisältäisi jääkärikomppanian, esikuntahenkilöstön ja tarvittavat tuki- ja huolto-osat. Osallistumisen keskitäminen ranskalaiseen reservipataljoonaan merkitsee yhteistyön päättymistä Irlannin ja Viron kanssa vuoden 2018 lopussa.

Valiokunta pitää hyvänä, että UNIFIL-operaatiossa keskitytään toimimaan yhdessä kokoonpanossa, tämä on sekä logistisesti että toiminnallisesti järkevää. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan suomalais-irlantilaisen pataljoonan toiminta-alue on ollut maantieteellisesti varsin suppea käsittäen noin 110 neliökilometrin alueen. Pataljoona on toiminnassaan keskittynyt ryhmätason partiointiin.

Saadun selvityksen mukaan UNIFILin valmiusjärjestelmä perustuu aluevastuussa olevien pataljoonien liikkuviin reserveihin, joita operaation komentajan käytössä oleva ranskalainen reservipataljoona täydentää. Reservipataljoonan toiminta-alue on koko Etelä-Libanon. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan suomalaisjoukot voivat toimia kentällä joukkueetason kokoonpanoissa, tarvittaessa jopa koko komppanian voimin. Valiokunta toteaa, että kansallisen puolustuskyvyn kehittämisen näkökulmasta on hyödyllisempää, että operaatiossa pystytään kouluttamaan suurempia joukkokokoonpanoja. Uusi osallistumispäätös tukee hyvin tämän päämäärän saavuttamista.

Turvallisuustilanne Libanonissa

Valiokunta pitää valtioneuvoston selvityksen turvallisuusympäristökuvausta riittämättömänä ja ylimalkaisena. Selvityksessä olisi ollut tarpeen kuvata Libanonin turvallisuusympäristöön vaikuttavia sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä huomattavasti tehtyä kattavammin. Tämä olisi ollut välttämätöntä sitäkin taustaa vasten, että selvityksessä todetaan turvallisuustilanteen Libanonissa olevan alttiin nopeille muutoksille. Valiokunta yhtyy tähän arvioon ja huomauttaa, että Suomi sitoutuu nyt tehtävillä päätöksillä toimimaan ranskalaisessa reservipataljoonassa aina vuoden 2020

Valiokunnan lausunto PuVL 1/2018 vp

loppuun saakka. Edessä olevan kolmen vuoden aikana merkittävätkin muutokset Libanonin turvallisuustilanteessa ovat mahdollisia. Valiokunta huomauttaa, että turvallisuustilanteen mahdollisesti kiristyneessä puolustusvoimien on arvioitava, onko suomalaisjoukkojen käytettävissä oleva kalusto ja omasuojakyky riittävällä tasolla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että UNIFIL-operaation kehittymistä käydään perusteellisesti läpi eduskuntaan säännönmukaisesti lähetettävissä kriisinhallintakatsauksissa.

Kiinnostus hakeutua sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan UNIFIL-operaatiota pyritään käyttämään erityisesti uusien rauhanturvaajien koulutukseen. Valiokunta on huolissaan siitä, että niiden reserviläisten määrä on laskenut, jotka ovat halukkaita osallistumaan sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Nyt kriisinhallintaoperaatioihin hakeutuu vuosittain 1 300—1 500 reserviläistä, 1990-luvun alussa kiinnostuneita oli yli 10 000 vuositasolla. Hakijamäärän merkittävästä laskusta huolimatta reserviläisiä on eri tehtäviin kuitenkin löytynyt riittävästi — johtuen myös siitä syystä, että Suomen kriisinhallintaosallistumisen kokonaistaso on historiallisesti tarkasteltuna ennätysellisen alhaalla. Uusien UNIFIL-linjausten toteuduttua Suomen kriisinhallintaosallistumisen kokonaistaso laskee noin 400 sotilaaseen.

Saadun selvityksen mukaan kantahenkilökuntaa ei ole UNIFIL-operaatioon löytynyt riittävästi, ja vajetta on paikattu palkkaamalla tehtäviin eläköityneitä ammattisotilaita. Valiokunta ei pidä evp-sotilaiden käyttämisestä kriisinhallintatehtävien johtotehtävissä ongelmattomana ratkaisuna ja kannustaa puolustusvoimia etsimään ratkaisuja, joilla kantahenkilökunnan mielenkiintoa kriisinhallintaoperaatioissa palvelemiseen saataisiin nostettua. Asiasta on syytä laatia selvitys eduskunnalle kevään 2018 aikana. Valiokunta huomauttaa, että kantahenkilökunnalle kriisinhallintaoperaatioissa kertynyttä osaamista ja kokemusta voidaan kotimaassa hyödyntää esimerkiksi varusmieskoulutuksen kehittämisessä. Lisäksi operaatioissa ja niiden johtoesikunnissa suoritettu toiminta monikansallisessa ympäristössä palvelee kansainvälisen puolustusyhteistyön syventämistä. Tätäkin taustaa vasten tiivistyvää yhteistoimintaa UNIFIL-operaatioissa eurooppalaisen sotilaallisen suurvallan Ranskan kanssa on pidettävä hyvänä ratkaisuna.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa osallistumistaan UNIFIL-operaatioon. Operaatiolla on ollut kiistatta vakauttava vaikutus Libanonin turvallisuustilanteeseen. UNIFIL-operaatioon osallistuminen osoittaa myös Suomen vankan tuen YK-johtoiselle kriisinhallinnalle.

Valiokunta korostaa, että sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot ovat tärkeä osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista työkalupakkia: ne ovat konkreettinen osoitus Suomen globaalista vastuunkannosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomella säilyy monipuolinen osallistumisprofiili YK-, EU- ja NATO-johtoisessa kriisinhallinnassa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Puolustusvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto PuVL 1/2018 vp

Helsingissä 9.2.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ilkka Kanerva kok
varapuheenjohtaja Mika Kari sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Marisanna Jarva kesk
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Krista Mikkonen vihr
jäsen Markus Mustajärvi vas
jäsen Lea Mäkipää sin
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mika Raatikainen ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola